

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **H. C.**
státní příslušnost: X
zastoupen advokátkou Mgr. Martinou Šamlotovou
Milady Horákové 1957/13, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky**
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 8. 2023, č. j. OAM-1087/ZA-ZA11-ZA22-2022,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 8. 2023, č. j. OAM-1087/ZA-ZA11-ZA22-2022, se *ruší* a věc se *vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný *je povinen* zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 6 800 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právní zástupkyně žalobce.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce požádal o azyl, protože měl v Turecku problémy s policií. Opakovaně jej fyzicky napadli. V jednom případě ho na několik dní bezdůvodně zadrželi. Má za to, že to bylo kvůli jeho kurdské národnosti. Žalovaný nesouhlasí a tvrdí, že se jednalo o náhodné a nesouvisející incidenty, před kterými měl žalobce hledat ochranu v Turecku. Soud se zabýval tím, zda

žalovaný řádně zjistil skutkový stav. A zda jeho závěry mají dostatečnou oporu v informacích o zemi původu obsažených ve správním spisu.

II. Napadené rozhodnutí a související skutkové okolnosti

2. Žalobce požádal o udělení mezinárodní ochrany v prosinci 2022. Uvedl, že je Kurdem. Žil ve městě Gaziantep. Důvodem žádosti byly problémy, které souvisejí s jeho kurdskou národností. Při pohovoru popsal dva konkrétní incidenty, které se odehrály v průběhu posledních dvou měsíců před jeho odjezdem z Turecka. První z nich se odehrál v parku, kde spolu se svými dvěma kamarády poslouchali písničky kurdského zpěváka A. K. Po chvíli přišli policisté a kontrolovali jim doklady. Jeden z kamarádů byl Turek, toho nechali jít. Žalobce a jeho druhého kamaráda však asi 10 až 15 minut bili obušky. Poté odešli. Ze začátku policisté jenom chtěli vidět doklady. Jakmile zjistili, že jsou Kurdové, začali je bít. Žalobce neví, jak mohli vědět, že jsou Kurdové. Policisté měli tablet, ve kterém něco hledali, než je napadli. Po tomto napadení se žalobce nemohl ani hýbat. Incident žalobce nijak neřešil. Šel k doktorovi, ale nepřiznal mu, že ho zbili policisté. Doktor mu dal masti na podlitiny a léky proti bolesti.
3. Druhý incident se odehrál, když žalobce seděl sám v parku. Najednou přijelo policejní auto a vystoupil z něj policista, který žalobci zkontroloval doklady. Poté žalobce posadil do auta a odvezl ho na policejní stanici mimo žalobcovo bydliště. Tam jej drželi tři dny. Nevyslyšali jej, pouze ho zbili. Po třech dnech ho propustili. Nic mu neřekli. Jakmile se jich ptal, proč ho odvázejí, jenom mu začali nadávat nebo jej zbili. Nikde pak neoznámil, co se mu stalo. Neřekl o tom ani rodičům, protože se bál, že by to chtěli ohlásit. Pokud si ale Kurd stěžuje na státní orgány, pouze tím svou situaci zhorší. Jeho rodina již jednou v nějaké věci stížnost podávala. Vedlo to ale k tomu, že k nim domů přijela policie, zbili žalobcova otce a prohledali jim dům.
4. Žalobci se i v minulosti staly podobné věci. Většinou během poslechu nějakých písní venku. Dříve ale policie pouze chtěla vidět doklady. Nic horšího mu neudělali. Problémy začali poté, co žalobce začal pracovat v rodinném obchodě. Policie ho pak často kontrolovala, chtěli vidět doklady a někdy ho zbili. Je možné, že si na něj a jeho rodinu stát „zasedl“, protože se o nich ví, že nepodporují E. Je možné, že je někdo udal na policii. To, že jsou odpůrci prezidenta, se projevuje tak, že v jejich obchodě hraje kurdská hudba. Ne všichni Kurdové mají problémy, pokud poslouchají hudbu. Je to náhodné, na koho si zasednou.
5. Žalobce také uvedl, že z Turecka odjel, aby se vyhnul vojenské službě, na kterou měl nastoupit. Bratr, který vojenskou službu absolvoval, mu řekl, že vojna je pro Kurdy velice těžká. Čelí ponižování a špatnému zacházení. Povolávací rozkaz žalobce nedostal, ale je v odvodovém věku.
6. Rozhodnutím ze dne 21. 8. 2023, č. j. OAM-1087/ZA-ZA11-ZA22-2022 („rozhodnutí žalovaného“), žalovaný žalobci mezinárodní ochranu neudělil.
7. Ve vztahu k neudělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu žalobce podle žalovaného neuvedl skutečnost, která by svědčila o tom, že by jej ve vlasti pronásledovali za politické aktivity. Žalobce popřel, že by poslech kurdské muziky mohl vést k politické perzekuci.
8. Žalovaný nedospěl ani k závěru, že by žalobci hrozilo pronásledování pro některý z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu. Sám žalobce uvedl, že si turecké úřady na Kurdy zasedávají zcela náhodně. Co se týče možné perzekuce na základě etnické příslušnosti (nezávisle na politické příslušnosti), žalovaný odkázal na *Informaci MZV – Turecko: Turečtí*

občané kurdského původu, ze které plyne, že v mnoha případech je kurdská/turecká sebeidentifikace věcí osobní volby jedince. Může se rozcházet i v rámci jedné rodiny. Kurdskou identitu v turecké společnosti s jistotou neindikuje jméno nebo příjmení, vzhled osoby ani původ z určité části Turecka. Stoprocentním ukazatelem není ani jazykový projev.

9. To potvrzují i zkušenosti žalobce, který uvedl, že ne vždy jeho kontakt s policií vedl k nějaké formě konfliktu či sporu. Situace, že jej po kontrole dokladů policisté napadli nebo zadrželi, vznikla za jeho život pouze dvakrát. Vzhledem k povaze problémů, kterým čelil, by dávalo smysl tyto události nahlásit příslušným tureckým orgánům nebo minimálně rodině, což neučinil. Sice uvedl, že si jeho rodina v minulosti stěžovala a že jeho otce pak policie zbila. Sám ale také přiznal, že neví, v jaké to bylo záležitosti, ani zda napadení policií skutečně souviselo se stížností.
10. V Turecku existuje funkční a personálně vybavený úřad veřejného žalobce, který obsahuje odbor pro vyšetřování trestných činů státních zaměstnanců, jehož struktura a fungování popisuje dokument *Informace MZV ČR – Turecko: Organizační struktura tureckého státního zastupitelství*. Žalobce se mohl obrátit i na Ministerstvo spravedlnosti, které podle dokumentu *Ministerstvo spravedlnosti a Justiční akademie Turecké republiky: Turecký soudní systém* provozuje jak soudy, tak Instituci pro lidská práva a rovnost Turecké republiky. Ta má zaručovat právo jedince na rovné zacházení a zamezení diskriminace při uplatňování práv a svobod. Vzhledem k faktické nemožnosti rozpoznat Kurda od Turka, nahodilosti konfliktů s bezpečnostními složkami a skutečností, že žalobce nevyužil žádný z mechanismů, které turecký stát poskytuje pro účely vymáhání práv a spravedlnosti, nelze tvrdit, že by žalobce ve vlasti čelil pronásledování pro některý z azylově-relevantních důvodů. Není ani důvod se domnívat, že by takovému jednání mohl čelit v budoucnu.
11. K obavě z nástupu na vojenskou službu žalovaný uvedl, že turecký systém umožňuje vykoupit se z ní za poplatek 31 000 lir (cca 25 300 Kč). Vzhledem k tomu, že žalobce vycestoval z Turecka za pomoci převaděče, kteří si za své služby účtují mnohem vyšší částky, je zřejmé, že žalobce měl dostatek finančních prostředků k tomu, aby se vojenské službě vyhnul.
12. Žalovaný neshledal ani důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu, či důvod pro udělení doplňkové ochrany.

III. Obsah žaloby

13. Žalobce i jeho rodina patří právě k té části kurdské menšiny, která se ke svým kurdským kořenům hlásí. Žádná ze zpráv shromážděných žalovaným neřeší, jaký je přístup tureckých státních orgánů právě k této části kurdské menšiny. Ze zpráv nevyplývá, zda se liší přístup k těm Kurdům, kteří podporují současného prezidenta a nečiní jim obtíže se včlenit do turecké společnosti, ve srovnání s těmi, kteří nevyjadřují podporu prezidentovi a svoji příslušnost ke své kurdské národnosti veřejně prezentují, např. poslechem kurdské hudby. Podle žalobce je v Turecku jakýkoliv projev v kurdštině nežádoucím. Osoby, které se takto projevují, ve většině případů čelí bezpráví ze strany orgánů veřejné moci.
14. Žalovaný nerozporuje pravdivost tvrzení žalobce ohledně jeho problémů s policií. Příslušníci státních orgánů Turecka disponují nejspíše informacemi shromážděnými tajnými službami, na jejichž základě státní orgány rozliší mezi Turky, Kurdy a Araby.
15. Žalovaný nepřipustně bagatelizuje azylový příběh žalobce. I jediné napadení policistou z důvodu něčí národnosti by v demokratické společnosti mělo být nežádoucí. Policie navíc

žalobce omezila na svobodě. Informace, na které žalovaný odkazuje, se netýkají toho, jakým způsobem Turecko poskytuje ochranu osobám, které se domnívají, že nezákonné jednání policie vyvolala jejich kurdská národnost. Podle žalobce by se mu žádné ochrany nedostalo. Žalovaný v tomto ohledu řádně nezjistil skutkový stav.

16. Žalobce má za to, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, případně pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d). Pokud žalobce ve své vlasti čelí diskriminaci z důvodu své kurdské národnosti a politického přesvědčení, neboť se neřadí mezi podporovatele současného prezidenta, spatřuje v tom zásah do svého soukromého a rodinného života. Žalovaný z tohoto pohledu ovšem jeho žádost ani neposoudil.

IV. Vyjádření žalovaného

17. Ohledně vojenské služby žalovaný zopakoval, že žalobce měl možnost se z ní vykoupit. Dodal, že vojenská služba je legitimním požadavkem každého státu kladeným na jeho občany. Odkázal na mezinárodní právo a judikaturu, která tuto tezi potvrzuje.
18. K obavám žalobce souvisejícím s jeho kurdskou národností, žalovaný zopakoval relevantní obsah odůvodnění svého rozhodnutí. Žalobce měl a mohl využít ochrany státu, který mu nabízí možnosti ochrany před jednáním soukromých osob i státních orgánů. Žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 8. 2006, č. j. 8 Azs 170/2005-90, podle kterého jednorázové potíže s policisty v jenom konkrétním případě, nelze z hlediska jejich intenzity považovat za pronásledování.
19. Aby žalovaný mohl dospět k závěru o nedostatku vnitřní ochrany, musel by žalobce vyčerpat všechny dostupné prostředky, které právní řád jeho vlasti k ochraně práv a svobod jednotlivce poskytuje. To ale žalobce neučinil, ani se o to nepokusil. V Turecku přitom existuje funkční a personálně vybavený úřad veřejného žalobce, který obsahuje odbor pro vyšetřování trestných činů státních zaměstnanců. Jeho strukturu a fungování popisuje *Informace MZV ČR – Turecko: Organizační struktura tureckého státního zastupitelství* ze dne 16. 3. 2022.
20. Situací kurdské menšiny se opakovaně zabýval i Nejvyšší správní soud, podle kterého Kurdové v Turecku sice čelí určitým nesnázím, ty ale bez dalšího nedosahují intenzity pronásledování podle § 12 nebo vážné újmy podle § 14a odst. 2 zákona o azylu. Azylově významné jsou typicky až obavy (např. pronásledování) politicky aktivních členů kurdské menšiny či účastníků pokusu o převrat z roku 2016 (např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2023, č. j. 10 Azs 335/2022-34).
21. Žalobce v průběhu řízení neuvedl žádnou skutečnost, kterou by bylo možné považovat za vážnou újmu ve smyslu § 14a zákona o azylu. Žalovaný proto logicky nedospěl k závěru, že by žalobci v zemi původu vážná újma hrozila. Tvrzené incidenty s policejními kontrolami nelze považovat za vážnou újmu. V Turecku ani neprobíhá takový ozbrojený konflikt, jehož důsledky by bylo možno pokládat ve vztahu k žadateli za vážnou újmu podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu.
22. Tvrzení žalobce se jeví být účelová. Žalobce se zejména v žalobě snaží zdramatizovat skutečný či domnělý příběh a vytvořit tak příběh a skutečnosti azylově relevantní, aby dosáhl legalizace pobytu na území Česka.

V. Hodnocení soudu

23. Žaloba je *důvodná*.
24. Ve správním řízení žalobce stavěl svou žádost o mezinárodní ochranu na dvou pilířích – jeden se týkal neochoty nastoupit na základní vojenskou službu a druhý jeho problémů s policií, které spojoval se svou kurskou národností. V žalobě pak vznáší námitky pouze ve vztahu ke druhému z těchto okruhů. Ten může mít potenciální relevanci z pohledu § 12 písm. b) zákona o azylu. Pouze v tomto rozsahu proto bude soud rozhodnutí žalovaného přezkoumávat.
25. Žalobce sice namítá také, že mu žalovaný měl udělit doplňkovou ochranu podle § 14 odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Ve vztahu k tomuto důvodu však žádné relevantní námitky nevznáší. Jejich jádrem jsou opět tvrzené problémy s policií, které však nelze podřadit pod právo na respektování soukromého a rodinného života, jak namítá. Soud se jimi bude zabývat v kontextu § 12 písm. b) zákona o azylu.
26. Žadatel o azyl musí podle § 12 písm. b) zákona o azylu současně splnit následující kritéria: (1) musí se nacházet mimo zemi svého původu; (2) musí mít odůvodněný strach; (3) jemu hrozící újma musí dosahovat intenzity pronásledování; (4) ochrana v zemi původu selhala; (5) musí být pronásledován (nebo mu musí být odepírána ochrana před pronásledováním) z azylově relevantních důvodů (rasa, pohlaví, náboženství, národnost, příslušnost k určité sociální skupině nebo zastávání určitých politických názorů); a (6) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule podle § 15 zákona o azylu.
27. Žalovaný ve svém rozhodnutí výslovně neuvádí, které konkrétní podmínky žalobce podle něj nesplňuje. V odůvodnění poukazuje na to, že incidenty s policií byly pouze dva, byly nahodilé a žalobce se v této souvislosti na nikoho neobrátil s žádostí o pomoc. Kromě toho žalovaný uvádí, že Kurda od Turka není možné rozeznat. Žalovaný tedy fakticky zpochybňuje naplnění druhé až páté podmínky.
28. Žalovaný zároveň nerozporuje věrohodnost tvrzení žalobce o tom, že se dvakrát stal obětí policejního násilí. Nepovažuje je však za relevantní pro udělení azylu. *Tento závěr je podle soudu v tuto chvíli předčasný.* Žalobce má totiž pravdu v tom, že skutkový stav, jak jej žalovaný zatím zjistil, pro rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany nedostačuje.

a. Incidenty s policií jako akt pronásledování

29. Pojem pronásledování definuje § 2 odst. 4 zákona o azylu. Rozumí se jím „závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování.“ (důraz doplnil soud).
30. Toto ustanovení je potřeba vykládat v souladu s kvalifikační směrnicí. Podle jejího čl. 9 platí, že aby bylo určité jednání pronásledováním, musí být (a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o lidských právech („Úmluva“) nelze odchýlit, nebo (b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).
31. Ve druhém odstavci čl. 9 uvádí demonstrativní výčet jednání, která lze za pronásledování považovat. Jedná se mimo jiné o (1) použití fyzického nebo psychického násilí, včetně

sexuálního násilí, či (3) právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem.

32. Žalobce uváděl, že ve dvou případech se stal obětí fyzického násilí ze strany policie. Žalovaný nezpochybňuje věrohodnost tvrzení žalobce, ani se nepokusil objasnit další okolnosti, za kterých k jednotlivým incidentům došlo. Zároveň ale žalovaný toto jednání nijak právně nehodnotí. Nezabývá se tím, zda toto bezesporu nezákonné jednání svou povahou nebo opakováním může představovat pronásledování. Uvádí, že „situace, kdy po kontrole dokladů byl [žalobce] policisty napaden nebo zadržen, vznikla za jeho život pouze dvakrát.“ Tím žalovaný zřejmě zpochybňuje dostatečnou četnost porušení žalobcových práv. Dále pak už žalovaný rovnou „přeskočil“ na posouzení otázky vnitřní ochrany. Aniž by nejprve položil na jisto, zda žalobce vlastně čelil pronásledování.
33. Použití nepřiměřeného fyzického násilí ze strany policie přitom v určitých případech může v závislosti na jeho intenzitě nebo opakování naplnit definici pronásledování. Soud připomíná judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, podle které jakýkoli zásah do lidské důstojnosti naráží na samotnou podstatu Úmluvy. Z toho důvodu *každé* jednání příslušníků státních orgánů vůči jednotlivci, *které snižuje lidskou důstojnost, představuje porušení čl. 3 Úmluvy*, zakotvujícího zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení. *To platí zejména pro použití fyzické síly proti jednotlivci, pokud to není vzhledem k jeho chování nezbytně nutné, bez ohledu na dopad tohoto použití síly na dotyčnou osobu* [viz rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 28. 9. 2015 ve věci *Bouyid proti Belgii*, stížnost č. 23380/09, § 88-89 a § 100-101; z poslední doby viz rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. 11. 2023 ve věci *A. E. a ostatní proti Itálii*, č. 18911/17, č. 18941/17 a č. 18959/17, § 81, či ze dne 2. 3. 2023 ve věci *Dzerkorashvili a ostatní proti Gruzii*, č. 70572/16, § 62, či ze dne 7. 2. 2023 ve věci *M. B. a ostatní proti Slovensku* (č. 2), č. 63962/19, § 73, aj.].
34. Žalobce uváděl, že jeho zranění po prvním napadení byla natolik vážná, že vyhledal lékaře. Zároveň k použití násilí ze strany policie nedošlo pouze v jednom ojedinělém případě, aby bylo možné tvrdit, že se mohlo jednat o pouhý exces. *Žalobce podle jeho slov v krátkém časovém sledu zbili dvakrát – podruhé jej dokonce tři dny zadržovali na policejní stanici.*
35. Žalovaný ve vyjádření k žalobě odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 8. 2006, č. j. 8 Azs 170/2005-90, podle kterého „jednorázové potíže s policisty v jednom konkrétním případě, nelze z hlediska jeho intenzity ještě považovat za jev státní mocí přímo vyvolaný, tajně podporovaný, státními orgány vědomě trpěný či státní mocí záměrně nedostatečně potlačovaný ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu.“ Nejvyšší správní soud se v tomto rozsudku vyjadřuje ke dvěma aspektům pronásledování: jednak k dosažení intenzity pronásledování, jednak k nutnosti využít prostředky ochrany v zemi původu. K intenzitě pronásledování jen sděluje, že jednorázové potíže s policisty v jednom konkrétním případě nedosahují požadovaného stupně závažnosti. V daném případě však šlo o zcela jinou situaci. Dotyčný žadatel uváděl, že musel vycestovat kvůli vyhrožování ze strany policistů, kteří po něm požadovali svědectví ohledně zabití jejich kolegy, a zároveň kvůli vyhrožování ze strany policisty, který dotyčného policistu zabil.
36. Žalobce však opakovaně čelil zcela bezdůvodnému fyzickému násilí. Závěry rozsudku, na který odkazuje žalovaný, proto nelze považovat za relevantní pro posuzování intenzity pronásledování. Aby jednání bylo možné považovat za pronásledování ve smyslu čl. 9 kvalifikační směrnice, musí být *svou povahou nebo opakováním* dostatečně závažné. Protože

jednání policie tak, jak je žalobce (byť pouze velmi obecně) popsal, je dostatečně závažné již svou povahou, mohlo představovat porušení čl. 3 Úmluvy bez ohledu na to, že šlo pouze o ojedinělý incident.

37. Četnost, v jaké k incidentům došlo, je pak otázkou *hodnocení podmínky odůvodněného strachu*. I pokud totiž žadatel o mezinárodní ochranu v minulosti čelil jednání, které se dá považovat za akt pronásledování, automaticky to neznamena, že naplňuje podmínku existence odůvodněného strachu z pronásledování. Tu je potřeba hodnotit směrem do budoucnosti a posuzovat, nakolik je (i s ohledem na minulost) pravděpodobné, že by žadatel obdobnému jednání mohl znovu čelit po návratu do země původu.
38. Při tomto posuzování ovšem platí následující zásada: pokud tu jsou skutečnosti, na jejichž základě lze předpokládat, že byla porušena základní lidská práva a svobody žadatele o azyl nebo by s ohledem na postavení žadatele ve společnosti – s přihlédnutím k jeho přesvědčení, názorům, chování atd. – porušena mohla být, a správní orgán nemá dostatek důkazů, že tomu tak nebylo či by nemohlo v budoucnu být, pak tyto skutečnosti musí v situaci důkazní nouze zohlednit ve prospěch žadatele o azyl (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2018, č. j. 1 Azs 137/2018-50, ze dne 28. 11. 2018, č. j. 9 Azs 133/2018-93, nebo ze dne 26. 2. 2020, č. j. 10 Azs 278/2019-57).
39. Obdobné pravidlo plyne i z čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice, podle kterého „skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám pronásledování nebo způsobení vážné újmy, je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat.“
40. Protože žalobce tvrdil skutečnosti, na jejichž základě lze předpokládat, že policie v jeho případě (opakovaně) porušila zákaz špatného zacházení, a žalovaný zároveň tyto skutečnosti nevyvrátil ani důvodně nezpochybnil, pak je třeba – vzhledem ke skutkovému stavu, jak jej doposud žalovaný zjistil – vycházet z toho, že incidenty s policií dosáhly závažnosti pronásledování.
41. Jestliže se žalovaný domníval, že oba žalobcem popsané incidenty byly pouze ojedinělé, nahodilé excesy policie a žalobci v případě návratu do Turecka žádné pronásledování nehrozí, měl tento svůj závěr opřít (slovy směrnice) o závažné důvody a zjištěné informace o zemi původu. Z rozhodnutí žalovaného však nevyplývá, o jaká skutková zjištění tyto závěry opírá. Informace o zemi původu, které žalovaný shromáždil, totiž ve vztahu k důvodům, o které žalobce opírá svou žádost o mezinárodní ochranu, nemají žádnou relevanci.
42. Žalovaný konkrétně vycházel z (1) *Informace MZV ČR– Turecko: Turečtí občané kurdského původu* ze dne 30. 9. 2022; (2) *Informace IOM – Turecko: Přehled údajů o zemi za rok 2022* ze dne 23. 2. 2023; (3) *Ministerstvo spravedlnosti a Justiční akademie Turecké republiky: Turecký soudní systém* ze dne 7. 3. 2022, a (4) *Informace MZV ČR – Turecko: Organizační struktura tureckého státního zastupitelství* ze dne 16. 3. 2022.
43. Soud by očekával, že něco relevantního nalezne v první zprávě, která se týká přímo Kurdů. Tato zpráva však popisuje systém podpory při hledání zaměstnání, postavení Kurdů na pracovním trhu, zastoupení Kurdů mezi významnými osobnostmi, odhady počtu Kurdů žijících v Istanbulu, trendy migrace Kurdů uvnitř Turecka, zastoupení Kurdů

v důstojnickém sboru turecké armády a odmítnutí tureckých úřadů vydat cestovní pas nebo občanský průkaz z důvodů politických, rasových či jiných předsudků.

44. Z informací shromážděných žalovaným ve výsledku vůbec neplyne, nakolik je pravděpodobné, že by turecká policie náhodně podrobovala občany kurdského původu špatnému zacházení. Či nakolik je pravděpodobné, že by si státní orgány prakticky bezdůvodně „zasedli“ na nějakého občana, jak při pohovoru tvrdil žalobce.
45. Žalovaný opírá své závěry primárně o to, že podle dané Informace MZV prakticky nelze Kurda od Turka rozeznat. Žalobce ovšem vypověděl, že k prvnímu napadení policií vedlo pouze to, že v parku spolu s kamarády poslouchal kurdské písně. Pokud by šlo pouze o tento jediný incident, zřejmě by se dalo tvrdit, že šlo o nahodilý případ, který byl pouze excesem konkrétních policistů. Obzvláště vzhledem k tomu, že žalobce podle svých slov nikdy předtím se státními orgány žádné problémy neměl a nedělal nic, kvůli čemu by se mohl dostat do hledáčku státních orgánů. Je však stěžejí pochopitelné, z jakého důvodu by nedlouho poté policie žalobce zadržela a tři dny omezovala na svobodě, aniž by po něm cokoli požadovala.
46. Soud považuje za vysoce nepravděpodobné, že by si policie zcela náhodně vybrala občana, kterého poté bezdůvodně na několik dní zadrží na policejní stanici, kde jej podrobuje špatnému zacházení. Navíc nedlouho poté, co jej v parku zbili. Výpověď žalobce ohledně tohoto druhého incidentu je poměrně obecná. Nicméně ani ze strany žalovaného není patrná žádná snaha doptat se žalobce na podrobnosti jeho zadržení a podmínky, v jakých se odehrávalo, aby následně mohl řádně posoudit *věrohodnost* jeho tvrzení. Pokud následně žalovaný z tohoto tvrzení vychází při posuzování důvodnosti žádosti o mezinárodní ochranu, nemůže nad ním jednoduše mávnout rukou s tím, že zřejmě šlo o náhodnou událost, která se nebude v budoucnosti opakovat.
47. Řízení ve věci mezinárodní ochrany se oproti jiným správním řízením vyznačuje několika specifiky. Souvisejí s tím, (a) že se v něm často rozhoduje za důkazní nouze, (b) že jde o prospektivní rozhodování a (c) že nesprávné rozhodnutí má pro žadatele obzvláště závažné důsledky (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70). Těmto specifikům odpovídá standard a rozložení důkazního břemene.
48. Žadatele o mezinárodní ochranu stíhá břemeno tvrzení. Je především na něm, aby věrohodně tvrdil a v rámci svých možností prokázal skutečnosti, které mohou mít relevanci z hlediska některé z forem mezinárodní ochrany. *Žalovaný mu k tomu musí vytvořit prostor vhodně kladenými otázkami během pohovoru.* Pokud žadatel o mezinárodní ochranu uvádí relevantní skutečnosti, je pak na žalovaném, aby si shromáždil dostatečné množství aktuálních a přesných informací o zemi původu žadatele (§ 23c zákona o azylu) a jeho tvrzení s těmito informacemi konfrontoval při posuzování, zda dotyčnému v zemi původu hrozí pronásledování nebo vážná újma.
49. V tuto chvíli žalobcův azylový příběh není úplně srozumitelný. Což ale bez dalšího neznamena, že je nepravdivý. Bylo by namístě, aby žalovaný vyvinul mnohem větší snahu směrem ke zjištění podrobností ohledně obou incidentů žalobce s policií. A aby následně posoudil věrohodnost tvrzení žalobce. Pokud by jeho tvrzení vyhodnotil jako věrohodná, musel by si opatřit přesnější informace o zemi původu, na jejichž základě by mohl vyhodnotit důvodnost obav žalobce z pronásledování. Zatím však žalovaný nijak nevyvrátil obavu žalobce z toho, že by se jednání, kterému v minulosti čelil ze strany policie, nemohlo v budoucnu opakovat.

b. Vnitřní ochrana

50. Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného plyne, že za podstatné pro rozhodnutí o neudělení azylu považoval, že se žalobce v souvislosti s opakovaným napadením policií ani nepokusil obrátit se žádostí o pomoc na příslušné státní orgány.
51. Soud v první řadě zdůrazňuje, že *zamýšlení se nad otázkou vnitřní ochrany může přijít na řadu až poté, co žalovaný vyhodnotí, že žalobci hrozí pronásledování*. Pokud naopak žalovaný pronásledování neshledá, nemá smysl dále pokračovat v posuzování podmínek pro udělení azylu. Není, před čím by bylo nutné žadatele ochraňovat.
52. Povinnost žadatele žádat o pomoc nejprve státní orgány země původu navíc neplatí bezvýjimečně. Kvalifikační směrnice totiž v bodě 27 svého odůvodnění říká, že *pokud je původcem pronásledování stát nebo státní subjekt, měla by se uplatnit domněnka, že účinná ochrana není žadateli dostupná*. Pokud domněnka nedostupnosti vnitřní ochrany vznikne, pak ji žalovaný musí adresně vyvrátit. To lze například tím, že jde o hrozbu pocházející od samostatně excesivně jednajícího státního původce. Současně to ale nelze zjednodušit a tvrdit, že každé nezákonné jednání příslušníka bezpečnostní složky bude pouhým excesem.
53. Pokud se uvedenou domněnku podaří vyvrátit, pak žalovaný musí dále posuzovat, zda ochrana dostupná žadateli v místě jeho bydliště je také *účinná, a ne pouze dočasná* ve smyslu čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice. Tedy zda poskytovatelé ochrany – tj. stát, strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu, pokud chtějí a mohou zajistit ochranu před pronásledováním – učiní přiměřené kroky, aby zabránily pronásledování. Mimo jiné tím, že zavedou účinný právní systém, který umožňuje odhalovat, stíhat a trestat jednání zakládající pronásledování. A žadateli dají k této ochraně přístup.
54. V této souvislosti však *„nestačí pouhé shromáždění údajů o právním systému nebo struktuře organizace veřejné moci v konkrétní zemi původu bez související informace o účinnosti aplikace záruk zákonnosti*. Opravné prostředky či možnost obracet se o ochranu práv na orgán veřejné moci totiž obvykle zakotvují i právní řády zemí s nedemokratickým, autoritářským či totalitním režimem, porušujících lidská práva a svobody.“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2007, č. j. 1 Azs 40/2007-129; zvýraznil zdejší soud).
55. Tam, kde je původcem pronásledování státní subjekt, je podle judikatury nutné obzvláště obezřetně zvažovat, zda výše instančně postavené orgány či jiní poskytovatelé ochrany *dokáží a chtějí* poskytnout žadateli účinnou ochranu ve smyslu čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice. Pokud tomu tak není, nelze po žadateli požadovat, aby se na tyto orgány obracel (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS, a ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 62/2016-87). Nevyčerpání dostupných prostředků vnitřní ochrany v takovém případě nemůže vést k negativnímu rozhodnutí.
56. Žalobce přitom uváděl, že problémy v Turecku měl s policií, tedy státním orgánem. Z výše uvedeného plyne že v takovém případě nestačí žadatele bez dalšího odkázat na možnost využití vnitřní ochrany. *Naopak se zde uplatní domněnka, že vnitřní ochrana dostupná není*. Žalovaný však ve svém rozhodnutí chybně nepřiznává žádnou relevanci skutečnosti, že původcem žalobcových problémů byly státní orgány, nikoliv soukromé osoby. Nijak navíc nezkoumá, zda byl postup policie vůči žalobci (použití fyzického násilí a nedůvodné

zadržení) pouze excesem, nebo zda je takový postup v obdobných situacích běžný, a zda proti němu je reálně dostupná účinná ochrana.

57. Žalovaný pouze stručně odkazuje na Informaci MZV ČR o fungování státního zastupitelství v Turecku. Tato informace odpovídá na dotazy žalovaného o tom, jaká je organizační struktura státního zastupitelství, jaké mají turečtí státní zástupci dohledové a dozorové prostředky, jestli v Turecku existuje obdoba české GIBS a jak případně řeší přestupky a trestné činy policistů, či jak policie vyšetřuje trestné činy spojené s PKK. Pak odpovídá na otázky týkající se systému ochrany svědků.
58. Z této zprávy tak plynou pouze zcela obecné informace o struktuře jednotlivých státních složek a jejich zákonných pravomocích. *Naopak informace, které by cokoliv vypovídaly o reálné dostupnosti a účinnosti ochrany poskytované těmito státními složkami, zcela chybí.* To stejné platí i o informaci tureckého Ministerstva spravedlnosti o historii a struktuře tureckého justičního systému. Odhlédne-li soud od toho, že tato zpráva pochází z webových stránek tureckého Ministerstva spravedlnosti, jediná informace, kterou přináší, je ta, že v Turecku existuje soudní systém. Tato zpráva však opět nic nevypovídá o jeho fungování a efektivitě, zejména pokud jde o ochranu poskytovanou před policejním násilím.
59. Závěry žalovaného, že žalobce měl v zemi původu dostupnou vnitřní ochranu před jednáním policie, které zjevně bylo nezákonné, proto opět nestojí na dostatečně zjištěném skutkovém základu.
60. Obecně sice platí, že subjektivní nedůvěra žadatele vůči vnitrostátním orgánům neodůvodňuje rezignaci na využití ochrany státu (viz též usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2013, čj. 5 Azs 11/2012–23). Je-li však původcem pronásledování stát, má správní orgán nejprve s ohledem na informace o zemi původu, které si obstaral, a specifickou situaci žadatele, posoudit, je-li vůbec možné po něm požadovat, aby se nejprve obrátil na vnitrostátní orgány. Žadatel tedy musí nejprve vyčerpat všechny *reálně dostupné* prostředky ochrany. Chtěl-li žalovaný žalobci vytýkat, že se neobrátil na instancně nadřazené orgány policie či soudy, měl se předně vypořádat s tím, zda jsou žalobci účinné prostředky ochrany reálně dostupné – i s ohledem na jeho kurdskou národnost. Pokud by se totiž skutečně ukázalo, že k napadení žalobce ze strany policie nevedla skutečnost, že je Kurdem, podmínka příčinné souvislosti s azylově relevantním důvodem může být splněna i v případě odepření ochrany právě z některého z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu.
61. Žalovaný se může ve své praxi opakovaně setkávat s nedůvodnými azylovými žádostmi tureckých občanů. To však neznamená, že ke všem tureckým žádostem může přistupovat, jako by se žadatelé pouze snažili zneužívat český azylový systém. V některých případech tomu tak být může. Ovšem v jiných bude žadatele k podání žádosti motivovat upřímná obava z návratu do jejich vlasti. Úkolem žalovaného pak není odhalovat skutečný motiv podání žádosti. *I „účelově“ podaná žádost o mezinárodní ochranu může být důvodná.*
62. Žalovaný proto má za úkol posoudit právě důvodnost žádosti, tedy zda žadatelem prezentované subjektivní obavy jsou odůvodněné objektivními okolnostmi plynoucími ze situace v zemi jeho původu a zda mu tam hrozí pronásledování nebo vážná újma.

VI. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

63. Protože skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění, krajský soud jeho rozhodnutí výrokem I. zrušil podle § 76 odst. 1 písm. b)

soudního řádu správního. Věc mu vrátil k dalšímu řízení. V dalším řízení bude žalovaného vázat právní názor, který soud vyslovil v tomto rozsudku.

64. Žalobce byl ve věci úspěšný, proto mu vzniklo právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému. Výrokem II. tohoto rozsudku soud uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci do třiceti dnů od právní moci rozsudku náhradu nákladů řízení o žalobě v celkové výši 6 800 Kč.
65. Tuto částku tvoří odměna právní zástupkyně žalobce Mgr. Martiny Šamlotové za dva úkony právní služby – příprava a převzetí věci [§ 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu] a podání žaloby [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Tarifní hodnota úkonu činí 50 000 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu]. Odměna za jeden úkon právní pomoci proto činí 3 100 Kč. K tomu je třeba připočíst paušální náhrady hotových výdajů za dva úkony právní služby ve výši 300 Kč. Zástupkyně žalobce soudu nedoložila, že by byla plátkyní DPH.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 27. března 2024

Martin Kopa, v. r.
samosoudce